



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Œcumenica Cathedræ Apostolicæ Avthoritas

Reding, Augustin

[Ort nicht ermittelt], Anno M.DC.LXXXIX.

§. V. Corollarium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38717

Debet meminisse ejus, quod D. Ambrosius Theodosium Imperatorem admonuit, subditos se habere conjunctos sibi solum genere, sed communi servitio unius Dei. Unum enim esse Dominum & Imperatorem, hujus universitatis fabricatorem: proinde ita sibi commissum principatum ac magistratum gerere oportere, tanquam in oculis cuncta cernentis Domini: & qui paulo potest distri- ctissimam ab ipso rationem sibi commissorum omnium exacturus sit.

Hæc una & sola ratio est, inculpate & dignè gerendi inter Christianos Principatus, aut magistratus cujusque, quam nihil esse præter meram gravemque sarcinam, quis non intelligit? Quis, secundum hanc principantes, esse aliud dicit, quam meros servos servorum Dei? Ad quæ respiciens, nunquid Principatum, aut primatum, seu Ecclesiasticum, seu civilem quisquam ambiendum duceret? Tamen ut geratur ab aliquo, ut hæc nobis mutuo servitute impendamus, ille omnium Dominus vult & præcipit.

Nec est, quod quisquam, hæc dicta à Christo, pertinere ad solos, quos nunc dicimus, Ecclesiasticos, existimet: suis omnibus loquitur: Scitis, inquit, quia Principes gentium dominantur eorum, & qui majores sunt, potestatem exercent in eos. Hoc est, inquit Origenes, non sunt contenti tantum regere subditos ad unam ipsorum utilitatem, sed violenter eis dominari nituntur. Aut, ut Chrysolomus, Principes mundi ita gerunt principatum, ut dominantur minoribus, & eos servituti subjiciant, ut expoliant, & ad mortem usque eis utantur ad suam utilitatem & gloriam. Sed hæc Principes gentium, qui ignorant Deum, vos autem non sic. Vos, inquit, qui mei estis, non sic: non istar illorum, qui Deum ignorant, sed velut in oculis communis Domini, super conservos & confratres vestros, non ad vestram (quæ tyrannis esset) sed ad eorum tantum utilitatem, & communis Domini gloriam, principatum ac primatum exercentis.

Hæc sibi dicta noverint, æquè omnes, qui Christi subesse volunt magisterio, qui se Christi haberi discipulos. Non sibi persuadeant Reges, Imperatores, aut civiles Principes, ad Ecclesiasticas, quas dicimus, prælaturas, Ecclesiasticumque primatum, ea tantum pertinere: ad omnes pertinere, qui Christi sunt. Vos, inquit, mei scilicet, quos tantum distinguit à gentibus ignorantibus Deum. Quid igitur? Nunquid his verbis prohibuit inter suos Christus esse Reges, Imperatores, Principes? nunquid quemquam ullam super alios præcipiendi, aut obligandi auctoritatem habere? nunquid omnes pares & æquales esse voluit? Quæ à Deo sunt, inquit ille, ordinata sunt. Noluit suum regnum Christus esse Babylonem, sed quod omnia ordinata agerentur à nobis, uni super omnes auctoritatem præcipiendi & mandandi commisit: uni dixit, ut regeret universum ovile suum, ut quemcumque obligaret in universo orbis terrarum: modo intra domum Ecclesiasticam, aut sui alios Regni limites, is ille ad hoc obligaretur coram Deo: voluit, ut ille super-

intenderet universis membris Ecclesiæ, sacris & profanis magistratibus ac officiis.

Quæ proinde fusior dissertatio huc relata, & repetita fuit, ut appareat, quid Papæ sit auctoritatis, si Reges causas Ecclesiasticas ad se trahere quoquo modo attentarent.

S. V.

Corollarium.

EX dictis inferitur. Quanta in illis Pontificis circa causas Gallie Regnum concernentes processibus sit necessitas citationis ac probationum? Author Libert. Gallie. eod. lib. 6. cap. 8. rem ita prosequitur. Citationem, inquit, de jure naturali ac Divino necessariam esse, consentiant omnes ferè Doctores, ita scilicet, ut nemo condemnatur, nisi se defendendi facultatem habuerit. In eam sententiam adducuntur varia sacra Scripturæ loca, præsertim Genes. 4. vers. 9. ait Dominus ad Cain, &c. ubi Glossa Interlinearis sic ait; Non quasi ignorans ut dicitur, sed ut reum puniat; quia scilicet nemo puniendus est, nisi aut convictus, ut sponte confessus. Non patitur Bonum publicum, ut impunita remaneant scelera; sed multò minùs, ut plebentur infantes, qualis autem quisque sit, nemo melius novit, quam ipse; nec alijs melius innotescere potest, quam ipsius verbis; quæ si sincera sint, veritatem manifestant; si mendacia, non ita componi, aut promi possunt, ut vel ex contextu, vel ex modo, vel ex collatione cum alijs indicijs, & probationibus, aliquam non præbeant Judici criminis deregendi ansam; ut neque famâ, neque testibus solis, neque aliâ quavis ratione totè omnino, ac expedite, reo non audito, ad criminis, vel innocentia cognitionem perveniri possit. Etenim licet factum ipsum possit omnino notorium, & evidens esse: tamen ejus bonitas, & malitia plurimum ab adjunctis, seu circumstantijs pender, quarum saltem aliquas nemo alius præter ipsum facti auctorem certò novisse potest, v. g. quâ intentione ductus fuerit, quod maxime in ferendo de qualibet actione judicio attendendum est; quia, ut Divina docent Oracula, si oculus intentionis fuerit simplex, totum corpus actionis, quæ bene ac malè fieri potest, lucidum: si autem nequam fuerit intentionis oculus, tenebrosus erit totum actionis corpus. Jurisperiti etiam in criminibus, an dolus intercesserit, diligenter inquirendum monent.

Eà de causâ inhumana semper habita sunt illa judicia, quæ contra absentes non auditos, nec vocatos prolata fuerant. Ipsimet Pagani ab eis abhorruerunt. Non est consuetudo Romanis, damnare aliquem hominem, priusquam is, qui accusatur, presentes habeat accusatores, locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina. Verba sunt Felli ad Judæos S. Pauli damnationem urgentes, relata Act. 25. v. 16. Seneca eam esse putabat, ante sententiam audiendæ utriusque partis necessitatem, ut sapien-

0003

prien-

bonitas
sacra
italica
VI

pienter pronunciaverit; *Qui parte inaudita altera, aliquid statuerit, licet æquum sit, quod statuit, haud æquus fuit.* In Med. vers. 199. & 200.

68. Eam injuriam sibi à suis Adversarijs factam gravissimè conqueritur S. Joannes Chrylostomus in Epistola ad S. Innocentium Romanum Pontificem. *Quæ ab ipsis facta, contra omnem ordinem, contra omnes leges, contra Ecclesiasticos Canones. Et quid dico, Ecclesiasticos Canones. Neque in Gentilium judicij, neque in Barbarorum Tribunalibus talia attentata sunt unquam, imò verò neque Scythæ, neque Sauromatæ unquam judicârunt, judicium dandum uni parti, absente eâ, quæ accusatur, &c.*

69. Sanctus Augustinus epist. 162. ita in Donatistas invehitur: *Vbi est, quod Scriptura clamat: Antequam interroges, ne vituperes quemquam, & cum interrogaveris, corripes justè; si ergo nec vituperari, nec corripi, nisi interrogatum Spiritus sanctus voluit, quantum sceleratius non vituperati, aut correpti, sed omnino damnati sunt, qui de suis criminibus nihil absentes interrogari poterunt.*

70. Nec puto, à quoquam dubitari, quin audiendus, vel saltem citandus sit reus, antequam in eum, vel etiam pro eo feratur sententia: de citandi tantum ratione interdum ambigitur. Bonifacius VIII. in Constitutione *rem non novam, de dol. & contumac. in Extravag. commun.* quam occasione dilidij cum Philippo IV. Francorum Rege dicitur edidisse, statuerat, ut citationes autoritate Apostolica de quibuscumque personis, undecumque, & ubicumque essent, præsertim, si impedirent, ne citationes ipsæ ad se pervenirent, si loca tutè ac liberè adiri non possent, factæ in audientia litterarum Apostolicarum, aut in Aula Palatii, postmodum affigendæ in valvis majoris Ecclesiæ loci, in quo Romana Curia resideret, sic valerent, ac arctarent citatos, sicut si eos personaliter apprehendissent, seu ipsismet significata fuissent. Quia verò vox illa, præsertim, indicare videbatur, id etiam in alijs casibus, ultra expressos in Constitutione, locum habere debere, cæteros omnes Clemens V. in Concilio Viennensi exclusit, his verbis: *Præfatum modum citandi restringimus ad illos tantum, & in illis locum volumus sibi vendicare, qui faciunt, impediunt, vel procurant, per se, vel per alios, quoquo modo, ne ad eos possit citatio pervenire, vel quorum domicilia, siue loca non possunt tutè, liberè adiri.* Clement. Dudum. de judic.

71. Ergo de jure Divino, ac Naturali est, ut nemo condemnatur, nisi sese defendendi facultatem obtinuerit. Quamobrem oportet, ut citetur, meliori, quo potest modo; ita tamen, ut quantum est ex jure Divino, vel Naturali, satis sit, quod citatio ad ejus cognitionem perveniat, aut ut, ne pervenire possit, ipse vel efficiat, vel procuret. Cæterum quantum ad specialis citationis condiciones, pro varijs personarum, & negotiorum circumstantijs, Canonibus & Legibus standum est, quamdiu aliqua urgentissima causa diversum ordinem sequi non suadet. Si autem hujusmodi causa subsit, justitia præscriptis formulis, quæ propter commodius servandam justitiam excogi-

tata sunt, anteponenda est, præsertim à supremo judice.

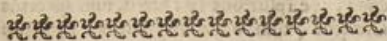
Porrò si reus sincerè crimen suum, aut aliud quid sibi contrarium fateatur, ulteriori probatione non est opus; præsertim si de scelere non agatur, cui pœna mortis debeatur (quo casu non esset audiendus, perire volens) quia non est verisimile, homines, ad privatum sui amorem propensissimos, velle suis rebus nocere, etiam cum veritatis dispendio, quam e contra plerique propriarum rationum conservationi postponunt. Sed cum deest rei confessio, necesse est, imò, cum adest confessio, est utile, alias conquirere probationes, ut non nisi plenè comperto facto, jus dicatur.

Cujusmodi autem debent esse probationes, ut plenam fidem facere censeantur, vel ut iudex ad ferendam certam sententiam procedere queat: pro causis quidem ordinarijs duo testes omni exceptione majores ex jure Divino, in varijs Scripturæ locis promulgato, & ex multis legibus humanis, requiruntur, & sufficiunt. Frequenter tamen plures necessarij sunt, seu probationes majores: aliquando sufficiunt pauciores probationes, propter crimina, de quibus est quæstio, clam, aut palam solent perpetrari; propter pœna gravior, aut levior infligenda est, ac pro cæteris circumstantijs. Quocirca id sequendum est, quod præscribunt leges, & consuetudines, aut Judicis arbitrio standum, ubi res à legibus ei permisa est, ut ubi iudex supremus est, cujus sententia legis vim habet, quoties jure Divino, aut naturali aperte non repugnat.

Dubitatur autem, utrum, si pœna pro vero, sed non comperto crimine imponeretur, valeret sententia? Eam certè rescindendam esse, probat Joannes Monachus plurimis, gravissimisque rationibus. Unde necessariò consequitur, abstinendum esse à ferendis hujusmodi judicij. Reus non tam sui, quam aliorum causâ punitur à Judice, ut scilicet similis pœnæ timore à malo retrahantur. Si autem crimen confessione, aut aliâ juris ratione ad publicam lucem deductum non fuerit, non magis malis, quam bonis terror inicitur, nec potius culpa Reorum, quam injustitiæ Judicium pœna adscribitur. *Evidentia patris sceleris non indiget clamore accusatoris, ut habet Glossa in cap. 4. Genes. vers. 10.* Indiget tamen examine, ut patet in cap. 12. Genes. ubi Deus, cum de peccato Sodomorum & Gomorrhæ dixisset, *Clamor Sodomorum, & Gomorrhæ multiplicatus est, & peccatum eorum aggravatum est nimis; subjungit nihilominus; Descendam, & videbo, utrum clamorem, qui venit ad me, opere compleverint, an non est us, ut sciam.* Ubi Glossa; *Us à præcipitatione judicij compereret, mala Sodomæ prius voluit probare, quam judicare.*

Cæterum Superiorum sententia, etiam injusta, præsertim si injustitia circa modum duntaxat versetur, contemni non debet, ne contemptus dignum reddat pœnâ, quæ fortè injustè fuerat inflicta. Quocirca sapienter monet S. Gregorius homil. 26. in Evang. *Pastor ergo vel*

absolvere indiscretè timeat, vel ligare. Is autem, qui sub mani Pastoris est, ligari timeat, vel injus-
tè nec Pastoris sui judicium temerè reprehendat: ne,
etsi injus-
tè ligatus est, ex ipsa tumida reprehensio-
nis superbiâ, culpa, quæ non erat, fiat.



DISQUISITIO V.

De Jure Appellationum ad Roma-
num Pontificem.

PREFATIO.

Hujus Disquisitionis intentum Elliesius in sua
de antiqua Ecclesiæ disciplina Disserta-
tionis secundæ Præloquio reducit ad tria prin-
cipia. Quorum primum sibi in hoc puncto, quod
scilicet in omni societate sit necessum, aliquos esse
controversiarum judices, nec non aliquam reperiri
formam judicandi circa res illas, quæ sinem & sa-
lutem societatis respiciunt. Cùm ergo finis socie-
tatis fidelium sit vita æterna, per fidem & bonos
mores adipiscenda, bonumque illud Commune sit
conservatio Fidei, & integritas morum in singulis
Ecclesiæ membris, subinfert is Parisiensis Theolo-
gus, haud dubium esse, quin Ecclesiæ suos habe-
re debeat judices, qui de causis ejusmodi statuunt
ex legitimâ & certâ quâpiam judicandi formâ.

Secundum principium est hujus tenoris: quod
inter omnes constet, illos esse in Ecclesiâ contro-
versiarum Judices, qui Christianos in fide & mo-
ribus instruunt, quales fuerunt Apostoli, & post
Apostolos Episcopi & Pastores, qui singuli in Ec-
clesiis, quibus præfunt, judices dici possunt. Si
verò aliqua gravior questio sit exorta, tunc Ju-
dices illos oportere, ut in communi conveniant ad
mutuò deliberandum, & sinem controversiæ impo-
nendum: quemadmodum Apostolos convenientes
cum senioribus Hierosolymis finisse questionem de
Legalibus. Post quos eandem consuetudinem man-
sisse, & certam quandam judicandi formam esse
statutam. Cùm enim Episcopi in singulis Ecclesiis
essent constituti, qui supra Presbyteros emine-
bant, his personarum, quæ in illorum Ecclesiis de-
gerent, controversiarum illic ortarum judicium
attributum esse; sed ita, ut simul cum Clero hoc est,
cum alijs Presbyteris judicarent. Ab horum autem
judicio provocationem concessam fuisse ad Metro-
polititanum Episcopum, cum quo judicabant ceteri
Episcopi Provinciae.

Tertium principium involvit isthanc contro-
versiam; Utrum scilicet à Metropolitanis &
Synodi Provinciae judicio ex veteri Ecclesiæ
disciplinâ concessa fuerit provocatio ad Ro-
manum Pontificem? Pro cuius resolutione, ait
Doctör ille Parisiensis, solere duplex distingui cau-
sarum genus, quarum aliæ majores, aliæ mino-
res dicantur. Majores esse illas, quæ vel Episco-
pi, vel graviores aliquam disciplinam respiciunt:
minores verò dici eas, in quibus agitur de Pres-
byterorum & Clericorum judicio, vel de leviori
aliquo disciplina capite, privatam aliquam Ec-
clesiam attingente. De quo proinde utroque cau-
sarum genere queri; Utrum provocatio detur
ad Romanum Pontificem? Alijs namque in

omnibus, alios verò in majoribus tantum provo-
cationem habere locum, contendere: ceteris ne-
gantibus, antiquitus à judicij quibuslibet Syno-
dorum provocatum esse ad Romanum Pontificem.
Ad hanc igitur controversiam decidendam, cum
præfatio Auctore impræsentiariam discutimus;
Quid de jure sentiendum sit circa appellatio-
nes ad Romanum Pontificem?

S. I.

Quid juris circa Appellationes ad Roma-
num Pontificem statui possit ex quinto
Concilij Nicæni Canone?

Hic Canon ita se habet. De his, qui com-
munionem privantur seu ex Clero, seu ex laico
ordine, ab Episcopis per unamquamque Provin-
ciam, sententia regularis obtineat, ut hi, qui
abiciantur, ab alijs non recipiantur. Requiritur
autem, ne pusillanimitate, aut contentione, aut alio
quolibet Episcopi vitio videatur à congregatione
seclusus. Ut hoc ergo decentius inquiratur,
placuit, per unamquamque Provinciam bis in an-
no Concilia celebrari, ut communiter omnibus si-
mul Episcopis congregatis Provinciae, discutiantur
ejusmodi quaestiones, & sic qui suo peccaverunt
evidenter Episcopo, excommunicati rationabiliter
ab omnibus assumentur; usquequo vel in communi,
vel Episcopo placeat, humaniorem pro talibus ferre
sententiam. Concilia verò celebrentur, unum qui-
dem ante quadragesimam Paschæ, ut omni dissen-
sione sublata, manus offeratur Deo purissimum;
secundum verò circa tempus Autumni. Ex quo
proinde Canone Elliesius præfati Dissertatione
2. §. 1. infert, omne in causis Ecclesiasticis
judicium definitivum Episcopis Provinciae
committi sine ullo recurso, aut provocatio-
ne. Quæ conclusio, quanti sit momenti, ac-
curatori trutinâ hic expendere lubeat.

Primo namque prætendi solet, quod in
eo Canone agatur de minorum duntaxat
Clericorum in causis criminalibus judicio,
non de Episcoporum damnationibus: veluti
evincitur ex ipsismet Canonis verbis dilectè
statuentis de illis, qui suo evidenter peccave-
runt Episcopo. Verùm Elliesius in sine citati §.
reponit: Canonem illum specialiter quidem
loqui de Clericis Episcopo subjectis, quia
illæ causæ erant frequentiores; sed prætereà
ex Canonis illius verbis colligi, eandem
fuisse disciplinam servatam in judicij Epif-
coporum, imò Canonis ejusdem fuisse in-
tentionem, ut eadem in Episcopis atque Cle-
ricis inferioribus proportionaliter servaretur
disciplina: nam si quæ Episcoporum præro-
gativa, ac peculiaris quæpiam ad eos judi-
candos forma in usu fuisset, utique oportu-
isse, ut Concilium Nicænum in suo Canone
causam hunc exciperet.

Verùm in istâ Elliesianâ exceptione occurrit
notatu dignissima primæ instantiæ confusio
cum secundâ appellationis instantiâ. Dum
enim causâ eujuspiam, qui vel ex Clero, vel
ex laico erat ordine, ab Episcopo, cui pecca-
verat, seu quem offenderat, prius erat discuti-
enda, citare insinuat primæ coram ipsius tri-
bunali

Oritas
adre
tolica
VI